
SAKSFRAMLEGG

Til:
Læringsmiljøutvalget

Møtedato:

Sak:

Virkning av endringer i lov om universiteter og høyskoler og læringsmiljøutvalgets mandat og oppgaver

Innstilling til vedtak:

Læringsmiljøutvalget ber sekretariatet om å følge opp om det skal utarbeides nytt mandat med universitetsledelsen, og at utvalgets innspill til rolle og arbeidsoppgaver blir tatt med i den videre vurderingen.

Bakgrunn:

Universitets- og høyskolelovens bestemmelser om læringsmiljø ble endret med virkningstidspunkt fra 1. august 2021. I den forbindelse ber sekretariatet om innspill til hvilken rolle LMU skal ha, og hvilke oppgaver som kan legges til utvalget. I det følgende gjengis de delene av den nye ordlyden i § 4-3 som angår Læringsmiljøutvalget nedenfor;

- 1. Styret har ansvar for at læringsmiljøet på institusjonen er fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, sikkerhet og velferd. Utformingen av det fysiske læringsmiljøet skal, så langt det er mulig og rimelig, skje i henhold til krav om universell utforming, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 17. Styret skal, i samarbeid med studentsamskipnadene, legge forholdene til rette for et godt studiemiljø og arbeide for å bedre studentvelferden på lærestedet. Styret skal innenfor sitt ansvarsområde arbeide for å forebygge og forhindre trakassering og seksuell trakassering, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 13.*
- 2. Læringsmiljøet er de forholdene som virker inn på studentenes muligheter til å tilegne seg kunnskap, og som er av betydning for studentenes fysiske og psykososiale helse. I et helhetlig læringsmiljø inngår fysiske, digitale, organisatoriske, pedagogiske og psykososiale forhold som del av det helhetlige læringsmiljøet. Departementet kan i forskrift gi utfyllende bestemmelser om krav til læringsmiljøet.*
- 3. Institusjonene skal ha et læringsmiljøutvalg. Læringsmiljøutvalget skal bidra til at bestemmelsene om læringsmiljø blir fulgt, og sikre studentenes medvirkning i prosessene som berører læringsmiljøet. Studentene og institusjonen skal ha like mange representanter hver i utvalget. Utvalget velger hvert år leder vekselvis blant institusjonens og studentenes representanter*

Formålet med dette saksfremlegget er imidlertid å se hvilke konsekvenser lovendringen får for LMUs mandat og hvilke oppgaver som universitetet ønsker å legge til LMU. Et gjennomgående prinsipp for lovendringene, har vært å gi mer autonomi til den enkelte institusjonen. Noe som innebærer at det meste av LMUs mandat har blitt tatt ut. Dette innebærer at det i langt større grad enn tidligere vil være opp til UiT selv å definere hvilke roller og oppgaver LMU skal ha.

Bidra til at bestemmelsene om læringsmiljø blir fulgt

Læringsmiljøutvalgets skal fremdeles ha ansvar for å bidra til at de øvrige bestemmelsene i § 4-3 blir etterfulgt. Bestemmelsen har to sider, for det første vil LMU ta initiativ til og gjennomføre tiltak som vil bidra til å bedre læringsmiljøet. For det andre så kan bestemmelsen forstås slik at LMU også innehar «vaktbikkjefunksjon» siden bestemmelsen krever at LMU skal bidra til at bestemmelsene om læringsmiljøet blir fulgt.

LMU har de siste årene hatt mer strategisk og et overordnet blikk på læringsmiljøet, og har ikke hatt en uttalt vaktbikkjefunksjon. Dette har bidratt til at arbeidet med læringsmiljøet har hatt et overordnet fokus, og klager over mindre mangler som dårlig luft/lys o.l. har blitt håndtert i linja, og det har bare vært systematiske feil og mangler som LMU har hatt fokus på.

Endringen medfører ingen realitetsendringer slik at LMU også i fremtiden vil kunne vedta retningslinjer eller handlingsplaner som har som målsetning i å sikre at studentenes læringsmiljø er forsvarlig. Dette vil kreve en god dialog med universitetsledelsen slik at LMU ikke vedtar eller etablerer ordninger som konkurrerer med andre initiativ som universitetsstyret, universitetsledelsen, strategisk utdanningsvalg eller andre iverksetter. Rektoratet ønsker at det skal være tettere dialog mellom LMU og andre arenaer der beslutninger som angår læringsmiljøet tas. Dette gjelder særlig dialog med Strategisk utdanningsutvalg.

Rektoratet har gitt uttrykk for LMU også i fremtiden skal ha et mer overordnet og strategisk fokus, fremfor å ta stilling til avgrensede problemstillinger som lys/luft/tekniske feil i enkeltrom.

Sikre studentenes medvirkning

Den nye bestemmelsens tredje ledd legger til grunn at læringsmiljøutvalget skal bidra til å sikre studentenes medvirkning i prosessene som berører læringsmiljø. Forarbeidene gir ingen veiledning i hvordan medvirkningen skal sikres, og hvilke prosesser LMU skal sikre studentenes medvirkning i.

For sekretariatet er det uklart i hvilken grad LMU kan settes i en posisjon der studentenes medvirkning i prosessene som berører læringsmiljøet blir ivaretatt på en god måte. Sekretariatet har vært i dialog med universitetsledelsen om hvordan lovkravet kan imøtekommes. Som nevnt ovenfor, ønsker rektoratet et tettere samarbeid om saker som angår læringsmiljøet. Ved at LMU blir spurt om råd fra eksempelvis Strategisk utdanningsutvalg, vil bidra til å sikre at studentene får større medvirkning.

Direkterapportering til styret og årsrapport for LMUs virksomhet

I tidligere lovbestemmelse var det fastsatt at Læringsmiljøutvalget rapporterte direkte til styret. Imidlertid medfører lovendringen at LMUs rett til å rapportere direkte til styret er fjernet. I forarbeidene (Prop L. 111 (2020-2021)) understreker Kunnskapsdepartementet:

«at dersom læringsmiljøutvalgenes plikt til å rapportere direkte til styret blir fjernet, vil institusjonene stå fritt til å rapportere hvis de finner det hensiktsmessig. Departementet vil understreke at styrene fremdeles har det overordnede ansvaret for institusjonenes arbeid med læringsmiljøet. Det bør derfor være en naturlig del av styrenes arbeid å behandle rapporter fra

læringsmiljøutvalgene. ... At denne rapporteringsplikten utgår fra lovteksten, er ikke ment å avskjære styrene fra likevel å rapportere».

Endringen utelukker ikke at LMU kan legge frem saker for universitetsstyret, men det vil være opp til rektor å fastsette om og når LMUs saker skal legges frem for styret.

Krav til at LMU skal legge frem en årsrapport har blitt tatt ut av lovteksten. Etter sekretariatets mening vil det være opp til LMU selv om utvalget på eget initiativ bør og kan utarbeide en egen årsrapport om egen virksomhet selv om årsrapporten ikke blir lagt frem for universitetsstyret. Hvorvidt denne skal legges frem for styret er opp til rektor.

Holdes orientert om klager

Før lovendringen hadde LMU en plikt til å holde seg orientert om klager som UiT mottok fra studenter om læringsmiljøet. I sak LMU 6/18 vedtok LMU at årsrapporten til Universitetets klagenemnd skal legges frem i første møte i høstsemesteret. Læringsmiljøutvalget kan gi uttalelser om disse forholdene til universitetsstyret. Formålet med å legge frem klagenemndas årsrapport var å se om det foreligger systematisk svikt ved UiT som LMU ønsket å gi uttalelse om, enten i egen årsrapport eller direkte til styret. De siste årene, har ikke LMU funnet slike og har dermed heller ikke uttalt seg om det i egen årsrapport eller til styret.

Ved lovendringen har denne rettigheten og plikten blitt fjernet, slik at det vil være opp til universitetsledelsen å avgjøre om LMU skal få slik informasjon, og hva LMU skal bruke informasjonen til.

Andre oppgaver

Før bestemmelsen ble revidert, har ikke universitetsstyret gitt LMU noen andre oppgaver enn de som fulgte av bestemmelsen. Hvorvidt LMU skal gis andre oppgaver, må også vurderes.

Avsluttende bemerkninger

Ordlyden stiller større krav til at bruker har god forståelse av universell utforming av læringsmiljøet, og hvilke deler som det totale læringsmiljøet består av. Dette kan medføre et økt behov for opplæring av ansatte ved UiT. Uavhengig av lovendringen så har LMU vedtatt Handlingsplan for universell utforming og individuell tilrettelegging for studenter ved UiT 2021 – 2024 som legger noen føringer for hvordan UiT kan ivareta kravene til blant annet universell utforming, se <https://uit.no/handlingsplaner/uu>

Erlend Berntsen
rådgiver

—

erlend.berntsen@uit.no
77 64 47 53

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur